

Ярослав СИДОРАК,
аспірант спеціальності «Економіка»
Аліна КУШНІР,
здобувач 3 курсу спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Наталія КОРЖЕНІВСЬКА**
д-р. екон. н., професор кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА ЗНИЖЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ

В сучасному світі підприємництво є ключовим фактором для розвитку економіки та створення нових можливостей. Однак разом із можливостями приходять і ризики, які можуть вплинути на успіх або навіть існування підприємства. Тому важливо мати ефективні методи оцінки та зниження підприємницьких ризиків. Методи оцінки та зниження підприємницьких ризиків є важливим елементом стратегічного управління бізнесом. Вони дозволяють підприємствам ідентифікувати потенційні загрози та можливості, розробляти стратегії для їх управління та мінімізації.

Протидія та упередження появи ризиків це складний процес, який вимагає від менеджменту мати ключові фахові компетенції, аналітичні здібності, креативне мислення. Процес управління підприємницькими ризиками має проходити у кілька етапів, головними із яких є:

- 1) етап встановлення можливості настання підприємницького ризику;
- 2) етап оцінювання впливу на підприємницьку діяльність унаслідок настання підприємницького ризику;
- 3) етап мінімізації і/або нейтралізації впливу настання підприємницького ризику на результат. Не менш важливого й особливого значення у контексті оцінювання рівня впливу підприємницького ризику на результати підприємницької діяльності має аналіз підприємницького ризику [1].

Під підприємницькою діяльністю розуміється самостійна, здійснювана на свій ризик діяльність, спрямована на систематичне отримання прибутку від

користування майном, продажу товарів, виконання робіт або надання послуг особами, зареєстрованими в установленому законом порядку.

Підприємницький ризик - це ризик, що виникає при будь-яких видах підприємницької діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, реалізацією товарів і наданням послуг; товарно-грошовими і фінансовими операціями; комерцією, а також здійсненням науково-технічних проєктів. Ризики підприємницької діяльності - це потенційні події або обставини, які можуть негативно вплинути на успішність або прибутковість бізнесу.

Класифікація ризиків підприємницької діяльності може бути здійснена за декількома критеріями, включаючи:

1. Фінансові ризики: Пов'язані зі змінами в фінансових ринках, валютних курсах, процентних ставках, ліквідністю тощо.

2. Ризики виробництва: Пов'язані з технічними або технологічними проблемами, які можуть призвести до затримок у виробництві або зниження якості продукції.

3. Ринкові ризики: Включають зміни в попиті, конкуренції, зміни смаків споживачів, політичні чи регуляторні зміни тощо.

4. Ризики управління: Пов'язані з недостатньою ефективністю управління, конфліктами в колективі, недосвідченим персоналом тощо.

5. Стратегічні ризики: Пов'язані з невірною стратегією розвитку бізнесу, недостатньою аналізом ринку або неправильними рішеннями на стратегічному рівні.

Ця класифікація допомагає підприємцям краще розуміти ризики, з якими вони можуть стикатися, і приймати належні заходи для їх управління. Ризики переважно поділяються на систематичні та несистематичні. Однак, нами пропонується їх класифікувати за видами діяльності, яке приватне підприємство здійснює в межах імпорту транспортних засобів. Це в першу чергу транспортні ризики, валютні ризики, митні ризики. Ключовими ризиками є економічні ризики, тобто ризики втрати доходів чи прибутку, частки ринку, конкурента, збільшення собівартості тощо. На сьогодні слід особливу увагу

приділяти і форс-мажорним ризиками, оскільки ми живемо в досить динамічному середовищі, яке характеризується значним ступенем загроз та небезпек.

Оцінка рівня впливу підприємницьких ринків на результати діяльності підприємства - це процес визначення та аналізу впливу зовнішнього середовища та ринкових умов на ефективність та успішність підприємства. Шляхи зниження ризиків можуть включати ухиляння, збереження, зниження, передачу та компенсацію ризику. Основні напрямки управління ризиками включають в себе взаємодію і консультування, оцінку рівня ризику та вибір конкретних стратегій управління ризиками. Цей процес може бути реалізований через систему ризик-менеджменту, яка дозволяє враховувати внутрішні та зовнішні фактори в роботі організації та визначати способи забезпечення стійкості суб'єкта господарювання [2].

Ризик-менеджмент є важливою складовою ефективного управління підприємством. В основному, ризик-менеджмент полягає в ідентифікації потенційних ризиків, оцінці їх впливу на підприємство та розробці стратегій щодо їх управління. Ризик-менеджмент має такі ключові завдання, як формалізація об'єкта управління, оцінка схильності суб'єкта господарювання до ризику, формування системи пріоритетів реагування на різні види ризиків, розробка механізмів управління ризиками [3].

Важливу роль в управлінні ризиками відіграє механізм мінімізації ризиків, який заснований на використанні сукупності методів і прийомів зменшення можливих фінансових та інших втрат. У процесі управління ризиками та оцінювання їх впливу, варто спершу ідентифікувати ризики, які є найбільш прийнятними в конкретній ситуації, з врахуванням виду діяльності, політичного та економічного стану, рівню співпраці з зовнішнім контрагентом тощо. А вже на основі вибраного переліку та завдань оцінювання визначитись з методами оцінювання та безпосередньо видами показників.

Ефективність заходів мінімізації підприємницьких ризиків означає, наскільки успішно вони зменшують ймовірність виникнення негативних подій

або їхніх наслідків для бізнесу. Це може включати в себе впровадження стратегій управління ризиками, захист активів, резервування фінансових ресурсів, а також розробку планів невідкладних заходів у разі виникнення кризових ситуацій. Чим ефективніше заходи мінімізації ризиків, тим менше можливість втрат та більше шансів на стійкий розвиток бізнесу. Кожен підприємець повинен розглядати свою конкретну ситуацію і вибирати стратегії, які найкраще відповідають його потребам та цілям.

Ефективність заходів мінімізації підприємницьких ризиків зазвичай оцінюється за допомогою різноманітних методів, таких як аналіз SWOT, вартісний аналіз, диверсифікація портфеля, страхування та інші.

Оцінка ефективності заходів мінімізації підприємницьких ризиків варіюється в залежності від конкретного контексту та стратегії підприємства. Важливо постійно моніторити та оцінювати результати впроваджених заходів для постійного вдосконалення управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Васюта В., Носенко М., Патріна Я. Шляхи зниження ризиків підприємницької діяльності. Галицький економічний вісник. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu Galician economic journal, No 3 (82) 2023 https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.

2. Балдинюк В. М. Управління ризиками господарської діяльності підприємства та шляхи їх зниження. Економіка та суспільство. Вип. 57. 2003.

3. Дорошенко О. О., Попчук Д. О. Ризик-менеджмент: роль обліково-аналітичного забезпечення підприємства. URL: [file:///C:/Users/home/Downloads/Ve1013%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/home/Downloads/Ve1013%20(1).pdf).

4. Чирва Г. М., Бовкун О. А. Оцінювання ризиків підприємницької діяльності та аналітичне забезпечення економічної стійкості підприємств у процесі захисту їх економічних інтересів. Маркетинг, підприємництво, торгівля та біржова діяльність. 2018. № 1. С. 52-59.